

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 21 maj 1917 kl. 2 e. m.

Konstitutionsutskottets utlåtande, i anledning av Kungl. Maj:ts propositioner till riksdagen med förslag dels till lag angående ändrad lydelse av § 24 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 m. m.; dels till lag angående ändrad lydelse av § 13 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 m. m.

Närvarande: herrar Edén, Clason, Hellberg, Bellinder, K. J. Ekman*), Olof Olsson*), Stadener*), von Bahr, greve Alexander Hamilton, von Zweigbergk, Meurling*), Larsson i Västerås, Magnusson i Tumhult*), Raf, Hallén*), Beckman*), Kropp, Janson i Kungsör*), Magnusson i Kalmar och Gustafsson i Brånsta.

*) Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Till konstitutionsutskottets handläggning hava båda kamrarna hänvisat Kungl. Maj:ts propositioner nr 91 och 197.

I *propositionen nr 91* har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att antaga följande förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i sådana kommunalförfattningar, som tillhöra ecklesiastikdepartementets handläggning nämligen

a) **Förslag**

till

Lag angående ändrad lydelse av § 24 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 24 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej vara:

a) den, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut:

b) den, som icke uppnått 25 års ålder;

c) den, som icke råder över sig och sitt gods;

d) den, som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den, som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

e) den, som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas;

f) den, som tillhör kyrkoförsamlingens redovisningsskyldiga och avlönade betjante.

Gift kvinna, som är röstberättigad, vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga;

b) **Förslag**

till

Lag angående ändrad lydelse av § 26 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863.

Härigenom förordnas, att § 26 i förordningen om kyrkostämman samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Ledamot i kyrkoråd eller skolråd kan ej vara:

a) den, som är oberättigad att deltaga i kyrkostämmas överläggningar och beslut;

b) den, som icke uppnått 25 års ålder;

c) den, som icke råder över sig och sitt gods;

d) den, som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den, som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

e) den, som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas;

f) den, som tillhör kyrkoförsamlingens redovisningsskyldiga och avlönade betjänte.

Gift kvinna, som är röstberättigad, vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga;

c) Förslag

till

Lag om ändrad lydelse av § 5 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer.

Härigenom förordnas, att § 5 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer skall erhålla följande ändrade lydelse:

Den som icke uppnått tjugufem års ålder; den som ej råder över sig och sitt gods; den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, som ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd; samt den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas, må ej vara ledamot eller suppleant i folkskolestyrelse.

Gift kvinna vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga.

I *propositionen nr 197* hava framlagts förslag till ändrad lydelse av vissa paragrafer i sådana kommunalförfattningar, som tillhöra civildepartementets handläggning, nämligen

a) **Förslag**

till

Lag angående ändrad lydelse av § 13 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 13 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Kommunalstämman utser bland röstberättigade, inom kommunen bosatta personer, som uppnått tjugufem års ålder, en ordförande och en vice ordförande för fyra år.

Ej må annan sådant uppdrag sig avsäga än:

kvinnu;

ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att uppdraget fullgöra;

den som efter de fyra sistförflutna årens tjänstgöring såsom ordförande eller vice ordförande är i ordning att därifrån avgå;

den som uppnått sextio års ålder; samt

den som eljest uppger förhinder, vilket av kommunalstämman godkännes.

Ordförande eller vice ordförande kan ej vara:

a) den som icke råder över sig och sitt gods;

b) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

c) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

Gift kvinnu, som är röstberättigad, vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga;

b) **Förslag**

till

Lag angående ändrad lydelse av § 29 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 29 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Stadsfullmäktig kan ej den vara, som icke uppnått tjugufem års ålder, ej heller:

a) den som icke råder över sig och sitt gods;
 b) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

c) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

Gift kvinna, som är röstberättigad, vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga;

c) Förslag

till

Lag angående ändrad lydelse av § 15 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Härigenom förordnas, att § 15 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Stadsfullmäktig kan ej den vara, som icke uppnått tjugufem års ålder, ej heller:

a) den som icke råder över sig och sitt gods;
 b) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

c) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

Gift kvinna, som är röstberättigad, vare ej på den grund, att hon står under mannens målsmanskap, obehörig att utöva uppdrag, varom nu är fråga;

d) **Förslag**

till

Lag angående ändrad lydelse av § 10 i förordningen om landsting den 21 mars 1862.

Härigenom förordnas, att § 10 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 skall erhålla följande ändrade lydelse:

För att någon till landstingsman må kunna väljas erfordras, att han uppnått tjugufem års ålder, är inom länet boende och äger utöva rösträtt inom valkretsen.

Landstingsman kan ej vara:

a) den som icke råder över sig och sitt gods;
 b) den som är förlustig medborgerligt förtroende eller genom utslag, vilket ännu icke vunnit laga kraft, är dömd till förlust av sådant förtroende, eller den som är ställd under framtiden för brott, vilket medför nämnda påföljd;

c) den som är förklarad ovärdig att inför rätta föra andras talan eller att i rikets tjänst vidare nyttjas.

För valbarhet till suppleant erfordras samma egenskaper som för valbarhet till landstingsman.

Landstingsman eller suppleant må ej kunna uppdraget sig avsäga, såvida han ej fyra år tjänstgjort såsom landstingsman eller uppnått 60 års ålder eller eljest uppger hinder, som av landstinget godkännes.

Enligt vid propositionerna fogade utdrag av statsrådsprotokoll dels över ecklesiastikären den 23 februari, dels över civilären den 4 april hava de föredragande departementscheferna erinrat därom, att uti § 24 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd den 21 mars 1862 stadgas, bland annat, att den ej kan vara ledamot i kyrkoråd eller skolråd, som till borgenärer all sin egendom avträtt och icke, på sätt lag förmår, gitter visa, att han från deras krav befriad är, att samma stadgande återfinnes uti § 26 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd i Stockholm den 20 november 1863; ävensom att enahanda diskvalifikationsgrund finnes upptagen jämväl i § 5 i lagen den 25 juni 1909 angående folkskoleväsendet i vissa städer beträffande ledamot eller suppleant i folkskolestyrelse, i § 13 i förordningen om kommunalstyrelse på landet den 21 mars 1862

*Departements-
chefernas
yttranden.*

beträffande ordförande eller vice ordförande i kommunalstämma, i § 29 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i stad den 21 mars 1862 och i § 15 mom. 1 i förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862 beträffande stadsfullmäktig samt i § 10 i förordningen om landsting den 21 mars 1862 beträffande landstingsman. Chefen för ecklesiastikdepartementet har därjämte erinrat om stadgandena uti §§ 5 och 19 i förordningen angående kyrkofullmäktige och kyrkonämnd i Göteborg den 5 maj 1882, sådana nämnda paragrafer lyda enligt lagen den 29 november 1906, att den ej kan vara kyrkofullmäktig eller ledamot eller suppleant i kyrkonämnden, som, jämlikt § 24 i förordningen om kyrkostämma samt kyrkoråd och skolråd, ej kan vara ledamot av kyrkoråd, samt i 27 § 5 mom. i lagen angående uppfostran åt vanartade och i sedligt avseende försummade barn den 13 juni 1902, att i avseende å valbarhet till ledamot eller suppleant i särskild barnavårdsnämnd gäller i motsvarande tillämpning vad för skolråd finnes stadgat.

Vidare omförmäles, att i proposition, som Kungl. Maj:t den 23 februari, på föredragning av chefen för justitiedepartementet, beslutat skola avlätas till riksdagen (Kungl. Maj:ts proposition nr 63), framläggas förslag om ändring av 1 kap. 2 § rättegångsbalken och andra författningar av allmän civillags natur, i vilka den nyss omnämnda diskvalifikationsgrunden likaledes finnes upptagen.

Därefter anförå båda departementscheferna, uti i huvudsak lika lydande yttranden:

»Ändringsförslagen gå ut därpå, att den omständigheten, att en person blivit försatt i konkurstillstånd, icke skall för längre tid än till dess konkursen blivit avslutad diskvalificera honom för sådana medborgerliga förtroendeuppdrag, som omtalas i de av ändringsförslagen berörda författningarna.

Beträffande skälen till de sålunda föreslagna ändringarna tillåter jag mig hänvisa till vad nyssnämnde departementschef därom anförde, då han den 9 innevarande februari för första gången inför Kungl. Maj:t anmälde sagda lagförslag; och anser jag motsvarande ändringar böra genomföras i de av mig omnämnda kommunalförfattningarna. Detta torde lämpligen kunna ske på sådant sätt, att de ord, vilka i de särskilda paragraferna i samma författningar angiva ifrågavarande diskvalifikationsgrund, allenast uteslutas; i paragraferna stadgas nämligen obehörighet jämväl för den, som icke råder över sitt gods, och härunder faller ju även den, som är i konkurstillstånd».

Utskottet, som med avseende på den föreliggande frågans förhistoria och dess innebörd hänvisar dels till ovan återgivna yttranden, dels även till vad chefen för justitiedepartementet i den till riksdagen avlåtna kungl. propositionen nr 63 därom anført, har icke funnit anledning till erinran mot de av Kungl. Maj:t framlagda förslagen. Utskottet vill allenast påpeka, att de av ändringsförslagen berörda valbarhetsbestämmelserna, i kraft av hänvisningar till ifrågavarande paragrafer, gälla för åtskilliga andra uppdrag än dem, som i dessa paragrafer direkt omförmälas. Utöver vad chefen för ecklesiastikdepartementet därom yttrat, är detta framför allt fallet med kommunalfullmäktigeskap ävensom med ledamot- och suppleantskap i kommunalnämnd.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 91, samt

2:o) att riksdagen måtte bifalla Kungl. Maj:ts proposition nr 197.

Stockholm den 21 maj 1917.

På utskottets vägnar:

NILS EDÉN.